

KÖNYVISMERTETŐ

Nemeslaki András:

Vállalati internetstratégia

Strukturált, szintetizált tudás a vállalati internetstratégiáról

Budapest: Akadémiai Kiadó, 2012

A könyv egyedisége abban rejlik, hogy a tudományos irodalom és kutatások magas szinten való szintetizálása mellett számos vállalati példát, friss felmérések adatait mutatja be egy új, egyedi keretrendszerben. Ritkán találkozni olyan írással, amely a tudományos ismereteket nem csupán könnyen olvasható formában adja át, hanem szintetizálja azt a legfrissebb üzleti lehetőségekkel. A példákat főképp a legrangosabb szakkönyvekből, egyetemektől, tudományos és üzleti folyóiratokból, felmérésekből veszi a szerző, Nemeslaki András. Nemcsak napjainkból indul ki, hanem áttekinti a múltban fellelhető főbb változásokat. Így, aki eddig nem volt járatos ezen a területen, megérti a vállalati internetstratégia kialakulásához vezető utat. Amit ezzel kapcsolatban kiemelnék az az, hogy az előzőek alapján kutatók és oktatók mellett a vállalati szakembereknek is érdekes, rendkívül tartalmas könyve lehet. Olyan koncentráltan érkezik az információ, hogy érdemes az olvasás közben többször megállni és feldolgozni, elgondolkozni a fogalmakon, az elképzeléseken, a rendszereken. A fogalmaknál kimondottan örültem, hogy mindenhol megmaradt

zárójelben az angol megfelelője, és sokszor részletesen leírta az író, hogy miért úgy fordította le, miből ered a szó. Az elképzelések nemcsak az irodalmat hivatkozzák be, hanem azt új, komplexebb és magasabb szinten összeolvasztják, aminek háttérében a tudomány mélyebb szinten való megértése és gyakorlatba való átültetése, a rendszerszerű gondolkodás és a kreativitás készsége érezhető. Rengeteg olyan tudás szerepel a könyvben, melyről egy ICT-területen lévő szakember érintőlegesen hallott, olvasott, azonban ilyen szintetizált formában – az elmélet és gyakorlat szoros kapcsolatában – valószínűleg nem strukturálódott le benne. Fontos kiemelnem, hogy a szerző az előző munkáinak eredményeit beépíti és röviden ismerteti a releváns részeknél, továbbá nem felejt el megemlíteni azokat a hazai és külföldi szakembereket és intézményeket, akikkel együtt tevékenykedett és az ehhez kapcsolódó kutatásokat. Az irodalomjegyzéket átnézve látható, hogy nagyobb részben külföldi szakirodalomra támaszkodott. A magyar szerzők a hazai ICT-ipar kiemelt szereplői, akik a legfontosabb konferenciákon előadnak. Olyan sok szakkifejezés jelenik meg a könyvben, hogy a végén érdemes lett volna egy szójegyzéket összeállítani, oldalszám megjelölésével. Ez a könyv rendkívül sokat segíthet annak, aki az IT-területen szeretné tudni, mely intézmények, szakemberek, alapirodalmak, fogalmak, elméletek a legfontosabbak. Ennek oka abban rejlik, hogy Nemeslaki András számos egyetemen okta-

tott, kutatott, tevékenykedett, vezetői pozíciókban az elmúlt több mint húsz évben.

A bevezetésben két erős – az Apple és az Amazon – példával indít a szerző, a beágyazódott informatika többoldali megközelítésével kapcsolatos félelmeket, lehetőségeket taglalja.

1. fejezet: Társadalmi beágyazottság: Az internet felhasználói világa és az ICT viszonya

Itt az alapfogalmak pontos tisztázása és kontextusa ismerhető meg, mint a társadalmi beágyazottság (ubiquity), a tudomány-technikaelmélet (science technology studies, STS), a technológiai determinizmus, a szereplő-háló elmélet (actor-network theory, ANT) és még sok más kifejezés. Ebben a fejezetben megjelenik a technológia és társadalom kapcsolata, az ezekkel kapcsolatos modellek és a mai technológiák hatásai. Egy megfelelően kidolgozott szakkönyv jellemzője, hogy ajánl olyan nemzetközi szinten elfogadott alapirodalmakat, melyek olvasása szükséges, mint például az információmenedzsment területén Bijker „Of Bicycles, Bakelites and Bulbs” és Simon „Sciences of the Artificial” könyvei.

2. fejezet: Az ICT mint az innováció egyik fő hajtóereje

A szerző kitér az ICT meghatározása után az ICT-piac három szegmensére, jellemzőikre. Az Európai Unió kulcstechnológiáit röviden ismerteti. A jövő internete egy olyan izgalmas rész, ahol az internet jelentőségét konkrét számok mutatják és a jövő internetének négy

alappillért – az emberek, a tudás és társadalom, a szolgáltatások, az eszközök – ismerhetjük meg.

Az innovációk leírásánál a MIT Technology Review listája alapján az informatikai innovációkra helyezi a szerző a hangsúlyt, és elolvashatjuk az 50 leginnovatívabb vállalkozást. Ennek ismertetésében is az tetszik, ami igaz az egész könyv tartalmára, hogy a lényeg és érdekességet emeli ki. Sehol sem érezhető, hogy valami felesleges lenne leírva. A figyelemfelkeltő példákat követően az OECD National Innovation System koncepciója alapján a különböző innovációs modellek kerülnek sorra, mint a lineáris, körkörös, hármas spirál és hálózatos vagy kaotikus innovációs modellek. Az innovációt a szerző az ICT-eszközök felhasználásával kapcsolatos lehetőségek oldaláról is kiemeli: platform-, nyílt, felhasználócentrikus, rendszer- és kísérleti „mash-up”-okkal kapcsolatos innovációk.

Az innovációs platformok modelljeit, a szereplőiket és struktúráikat, a hálózati hatások formáit is bemutatja Nemeslaki András, példákkal segítve a megértést. Majd a konstruálás tudományának (design science) – mely cél- és problémaorientált tudomány – hét lépését mutatja be a szerző és az akciókutatást (action research), melynek célja aktuális gyakorlati probléma megoldása, amelynek során a tudományos ismereteket is bővítik, tehát változtat és tanulmányoz is egyszerre. Egy új megközelítés a kettő összekapcsolása. Fontos kihangsúlyozni, miért is van szükség a vizsgálatokra és az ismeretek bővítésére: „A humán-viselkedésformák társadalmi közegben kontextualizálódnak...” (72. oldal).

Kitér a szerző a különböző platformstruktúrák és az azokhoz köthető stratégiákra. Az ICT és az innováció kapcsolatánál három részre

osztva: az ötletgenerálás és -kidolgozás; az ötletek megtervezése, tesztelése és finomítása; terméké alakítás és piacra vitel. Ezt a részt kimondottan ajánlom olyan vezetőknél, akik szeretnék új ötleteket kapni, példákat olvasni arról, hogy tudnák az ICT-t kihasználni, jobban beépíteni a folyamatokba. Többféle területen belül olvashatunk példákat, mint a műholdas kommunikációs rendszer és szállításra alkalmas rendszer, szimulációs eszközök hallás- és érzékeléssegítő eszközökkel való alkalmazása, VSC (Virtual Studio Collaboration), illetve Wikik használata.

Több tudományos könyvben kellene azt a gyakorlatot alkalmazni, amit az író tett, hogy kiemelte az általa tanított tantárgyak kapcsán a hallgatóktól kapott ötleteket. A könyvben a 123–130. oldalakon olvashatók olyan kreatív ötletek, melyek nagy része megvalósításra vár és potenciális üzleti értéket rejthet magában. A szerző összefoglalja korábbi kutatások adatait a magyarországi webes modellek és IT-alkotóelemek összefüggéseire vonatkozóan.

3. fejezet: Virtuális világok – az üzleti lehetőségek új határvidéke

Ez a fejezet a virtuális világokat mutatja be, hiszen a számítástechnika által megjelenő elképzelt élmény potenciálja hatalmas a leképzett élmény mellett (amely a valós világot képezi le). A virtuális termékek köre bővülőben van az ICT által és az MMORPG (masively multiplayer online role-playing game, sok játékost tömörítő online szerepjáték) felkapottsága miatt ezek jellemzői és felhasználói is szóba kerülnek. Külön érdekesség, hogy a két kategória – az alacsony ráfordítást igénylő, rövidebb életciklusú, úgymond alkalmi játékok (casual game) kategóriája, mint a MOG (Multiplayer Online Game,

többszereplős játékok), illetve a Web-board játékok; másik kategória az MMORPG felhasználóinak csoportja – is szerepel az összehasonlításban. A Budapesti Corvinus Egyetemen folyó egyik kutatás adatait is beolvastja a szerző, amely a virtuális világban való részvétel motivációit, sikertényezőit és a gazdaságuk nyolc területét foglalja magában. A virtuális világok másodlagos piacának szerepe konkrét pénzügyi mutatószámokkal is mérhető. Izgalmas példák jelennek meg a könyvben, mint a virtuális világok bérmunkásai, az úgynevezett aranyemberek (goldfarmers), akik 80-85%-a ázsiai. A videojátékok fejlődése áttekinthető, és ehhez kapcsolódóan az e-sport („versenyszerű, meghatározott szabályok szerinti, egy vagy többjátékos módban, elektronikus formában művelhető tevékenység, melyben játékosok, illetve csapatok mérik össze ügyességüket, tudásukat, taktikai képességüket” 157. oldal) kialakulása és konkrét megjelenési formái is megismerhetők. Érdekes példaként megjelenik Dél-Korea, mint az e-sport egyik éllovasa, ahol két tv-adó is sugározza a kizárólag e-sportokról szóló műsorokat. A kiterjesztett valóság kiemelt szerepet kap, az ezzel kapcsolatos elméleti háttér után egy gyakorlati példa mind a technikai háttérrel, mind az üzleti modell megválasztását kifejti.

4. fejezet: Iparági átalakulások, szervezeti rendszerek és üzleti „ökoszisztémák”

A szerző az ICT-ipar húzóerejét több szempontból vizsgálja. A hálózati gazdaság hajtóerői közül 11 lényeges hajtóerőt emel ki, melyek szervesen befolyásolják az ICT-ipart. A hálózati gazdaság koncepcionális modelljében három területre helyezi a hangsúlyt az író: internet-infrastruktúra, alkalmazások és közvetítők, és kiemeli még

a továbbiakban a pénzintézeteket és a gazdasági szabályozást. Az új digitális ökoszisztémában alappilléreket (keystone) és zászlóshajókat (flagship) azonosít. A következő témakörök mind sorra kerülnek: az ICT-szektor helyzete (foglalkoztatás alakulása az ICT-szektorban, a magyar ICT-szektor súlya uniós összehasonlításban, ICT-szektor hozzáadott értéke, K+F alakulása), a versenyképességet felépítő tényezők, az e-business üzleti tranzakciós folyamata és vállalati architektúrája. Komplex mutatószámok segítenek rendszerben látni, mivel lehet az ICT-képességeinket fejleszteni, mint az ICT-infrastruktúra index és az e-aktivitás index. Kiemelnék egy mondatot, amely azt támasztja alá, hogy van hova fejlődni, még akkor is, ha az adatok a 2011-es évekből származnak: „250 vállalatvezető megítélése cégének internethasználatáról azt árulja el, hogy elsősorban kapcsolattartásra és vállalatuk internetes megjelenítésére használják az e-business lehetőségeket” (225. oldal).

A 226. oldalon található az az ábra, mely az IT hozzáadott értékével kapcsolatosan különböző szinteket mutat be. Ezen a ponton érdemes a vállalatvezetőknek megvizsgálniuk, hogy ők mennyire teljesítették ezen szinteket. GKI eNet kutatások alapján készült összefoglaló szerint áttekinthetjük a ha-

zai KKV-k e-business jellemzőit.

A tartalom-előállítás és -fogyasztás koncepciója bár látszólag nem változott, gyakorlatilag teljesen átrendeződött, ezeknek a változásoknak különböző területenként való folyamatábráját láthatjuk a könyvben, és érdemes elolvasni a kutatások alapján megállapított ICT általi transzformációkat: dezintermediáció, újrapozicionálás és innovatív értékek megjelenése. Az ICT-erőforrásoknak két fő folyamatra, a képességkialakításra és a vállalkozói akcióra van hatásuk, melyek további alkategóriákra bonthatók.

5. fejezet: A vállalati ICT-stratégia: összefoglaló gondolatok vezetői szemléletben

Az ICT alulról építkező, emergens struktúrákat hoz létre, és fontos észrevenni a transzformációs hatását. A vállalatvezetőknek azt is fel kell mérniük, hogy a költséghatékonyságot szem előtt tartva az ICT mely (tranzakciós, koordinációs, rejtett és intangibilis) költségek lefaragásában tud segítséget nyújtani. Az ICT-beruházásokban sokszor nehéz megmondani, hogyan és milyen mértékben fog a beruházás megtérülni, erre ad a könyv hasznos stratégiai ötleteket a vállalatvezetőknek az ICT-árazásban, értéknövelő szolgáltatásokban, tömeges testre szabásban és egyéb területeken megjelenő betölthető szerepéről.

Összefoglalva az első részben az infokommunikációs technológiák üzleti életben való megjelenését olvashatjuk, a technológiabefogadás modelljével, a szervezeti beágyazódással és a konstruktivista technológiabefogadási-moddal kiegészítve. Az ICT műtárgyjellegének megközelítése kreatív és innovatív megoldásokkal felsorakoztatva jelenik meg, melyek átalakítják az üzleti folyamatokat. A második fejezetben az innovációs képesség növelése kerül középpontba, majd a harmadik fejezetben hozzáadódik még az ICT-innovációk új határvidéke és a virtuális játékok világa. A negyedik fejezetben az ICT és az ICT-ipar mint húzóágazat a komplex iparági struktúrára gyakorolt hatásai kerülnek előtérbe. Az ötödik fejezet a vezetőknek nyújt hasznos tanácsokat az ICT transzformációs hatásának kiaknázásában.

A könyv tudományos hasznosága megkérdőjelezhetetlen, hiszen a magyar szakirodalomban nincsen még egy olyan könyv, amely az ICT transzformációs hatásaiból, technológiai beágyazottságából – elméleti modelleken és gyakorlati példákon keresztül – mindezekből kibontva jutna el a vezetőknek és tudományos szakembereknek értéket adó vállalati internetstratégia megalkotásához.

Monda Eszter